

УДК 021.4

Н.П. Кравчук

Національний університет «Львівська політехніка»

Науково-технічна бібліотека

ВИСТАВКОВА РОБОТА У ВІДДІЛІ ОБСЛУГОВУВАННЯ НАУКОВОЮ ЛІТЕРАТУРОЮ: ТРАДИЦІЇ ТА ІННОВАЦІЇ

Розглянуто досвід виставкової роботи, як один із напрямків діяльності відділу обслуговування науковою літературою Науково-технічної бібліотеки Національного університету «Львівська політехніка». Проаналізовано основні види виставок, розкрито специфіку їх створення.

Рассмотрен опыт работы по организации книжных выставок, как одно из направлений деятельности отдела обслуживания научной литературой Научно-технической библиотеки Национального университета «Львовская политехника». Проанализированы основные виды выставок, раскрыта специфика их создания.

Let's take the exhibition's experience as one of the services to provide with scientific literature which is managed by Scientific library of Lviv Politechnical National University. The exhibition's main types were analyzed and the specifics of their creation were disclosed.

Ключові слова: книжкова виставка, тематична виставка, персональна виставка, віртуальна виставка, соціокультурна робота, пошук документів.

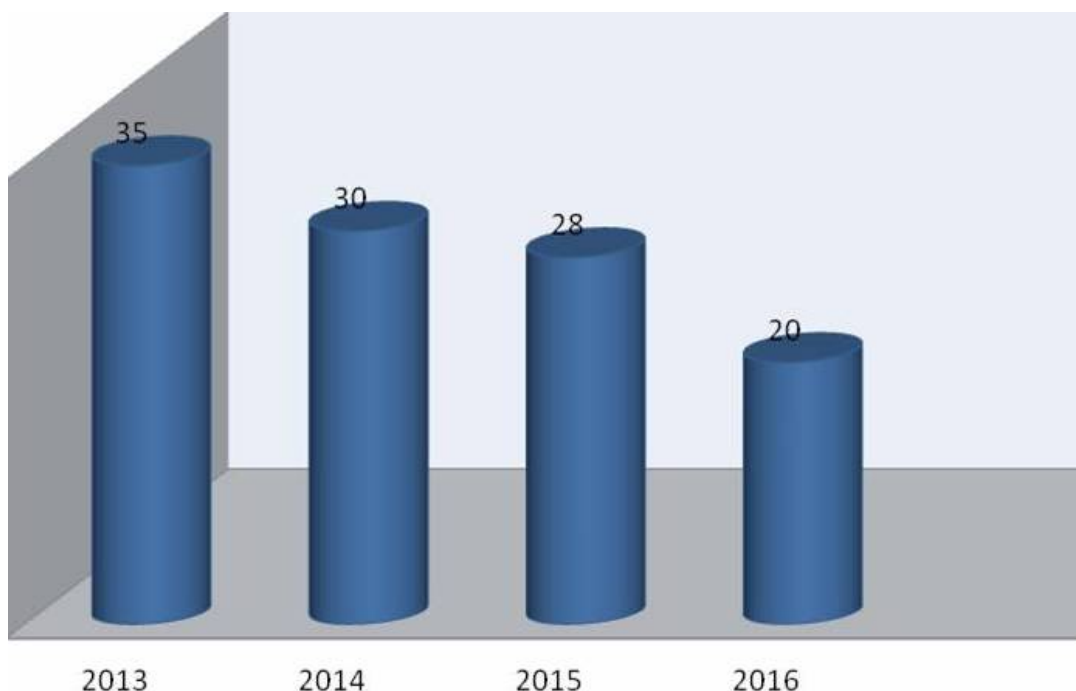
Ключевые слова: книжная выставка, тематическая выставка, персональная выставка, виртуальная выставка, социокультурная работа, поиск документов.

Keywords: exhibition, sociocultural work, documents searching.

У сучасному інформаційному середовищі традиційні форми обслуговування користувачів переживають епоху змін та модернізації. Не виняток і виставкова робота бібліотек. «У виставковій діяльності нашої бібліотеки давно склалися певні традиції, обумовлені місією бібліотеки – зберігати, пропагувати, розкривати та рекламувати свій фонд» [1].

У пропонованій статті розглядаються традиційні та інноваційні аспекти у виставковій роботі – як одного із напрямів роботи відділу обслуговування науковою літературою.

Незважаючи на те, що зацікавленість користувачів у тематичних книжкових виставках в останній час помітно зменшилася, ми прийняли рішення не відмовлятися від цієї форми виставкової роботи, а покращити їх якість та інформативність.

діаграма Кількість запланованих виставок

Нещодавно була сформована електронна картотека **«Виставки бібліотеки»**, яка містить бібліографічні відомості про всі документи, що експонувалися на традиційних книжкових виставках. Для цього користувачу потрібно скористатися електронним каталогом бібліотеки, де у класифікаторі [«Архів виставок бібліотеки»](#), знаходиться інформація про всі підготовлені персональні та тематичні виставки. У 2015 році в архів внесено 971 документ, з січня по серпень 2016 року – 283 документа.

При формуванні планів виставкової роботи на рік, ми враховуємо навчальні програми та тематику дисциплін, які вивчаються в університеті. Це позитивно впливає на підвищення актуальності та популяризації тематичних виставок.

Окрім цього, Науково-технічна бібліотека здійснює підготовку виставкових експозицій до наукових конференцій і симпозіумів, які проходять в Національному університеті «Львівська політехніка», чим сприяє розкриттю книжкових пам'яток.

Так, на Міжнародну конференцію **«Креативний урбанізм»**, яка проходила в кінці травня 2013 року у Національному університеті «Львівська політехніка», відділ підготував виставку **«Кафедри “Містобудування” – 100 років»**. На ній були представлені праці вчених кафедри з моменту її заснування до сьогодення. Перлиною виставки стали видання початку ХХ ст. відомих вчених Політехнічної школи – **Drexlera I., Bratro E.** та інші цікаві документи з розвитку містобудування і становлення архітектурної школи в Україні. Експозиція отримала високу оцінку учасників конференції, серед яких були фахівці з Польщі, Німеччини та Австрії. Гості з зацікавленістю переглянули рідкісні та цінні видання з фондів нашої бібліотеки.

У 2015 році відділ підготував комплексний захід **«Архітектура. НТБ презентує свої фонди»**, метою якого було вивчення потреб сучасного користувача бібліотеки вищого навчального закладу. У межах заходу було проведено опитування студентів-архітекторів 4-5 курсів та підготовлена тематична виставка з архітектури [3]. Експозиція дала можливість максимально розкрити фонди книгозбірні з цієї галузі, продемонструвати окремі рідкісні та цінні документи, а також сучасні видання з архітектури.

електрифікація. Атлас моделей». Відвідувачі з захопленням роздивлялися рухомі деталі моделей трамваїв, представлені у виданні.

фото 2.

Флаер, підготовлений до фестон

фото 3.

Виставка, присвячена історії
львівського трамваю

фото 4. Виставка «Книжкове асорті»

Для популяризації технічної книги, на заході також була презентована виставка «Книжкове асорті», на якій експонувалися старовинні та найсучасніші видання, видання різні за форматом, оформленням та різними мовами світу.

Останнім часом бібліотека розпочала активну участь у заходах, які організовуються у місті. Зокрема, на прохання туристичної фірми «Відвідай», в травні цього року була підготовлена виставка, присвячена видатному архітектору – **Тадеушу Обмінському**, за проектом якого у 1929-1932 рр. збудовано приміщення нашої книгозбірні.

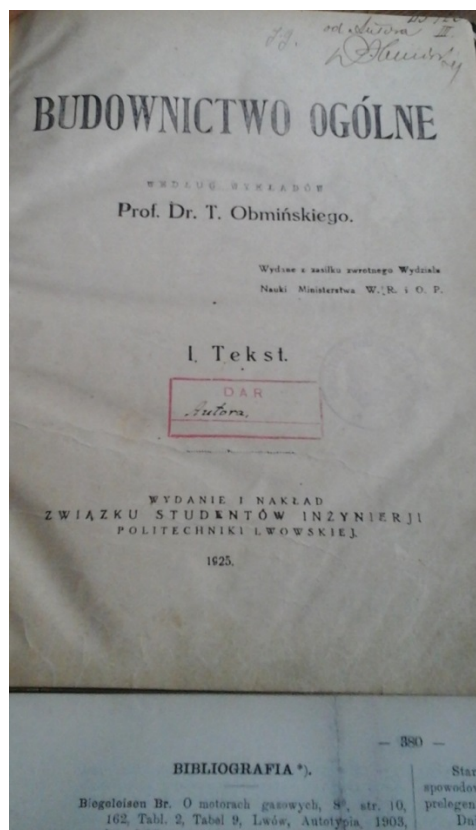

фото 5. Фрагмент виставки, присвяченої Тадеушу Обмінському

Від 2013 року, відділ працює над підготовкою тематичних виставок, присвячених видатним вченим Львівської політехніки. Ми постійно змінюємо, вдосконалюємо форму представлення виставок – робимо їх більш ілюстративними, інформаційними. Так, якщо це сучасні вчені, ведемо пошук документів, які стосуються не тільки наукової діяльності вченого, але і висвітлюють його участь в громадському житті. В пошуках документів (світлин) з особистого архіву вчених звертаємося до архівних документів. Прикладом таких виставок можуть бути виставки присвячені **Бобало Ю. Я., Рашкевичу Ю. М., Максимовичу М. Г.**

фото 6. Виставка до 70-річчя Бобало Ю. Я.

фото 7.
Фрагмент виставки.

фото 8.
Фрагмент виставки

фото 9.
Фрагмент виставки

Підготовка до виставок відомих вчених Політехнічної школи XIX ст., XX ст., передбачає велику пошукову роботу, яка ведеться у кількох напрямках:

- пошук потрібних документів у друкованих каталогах книгозбірні. Каталоги містять інформацію, що відображає фонд бібліотеки починаючи з 1844 року (Т. 1 – 1894 р., Т. 2 – 1898 р., Т. 3 – 1909 р., Т. 4 – 1928 р., Т. 5 – 1934 р.) та Авторському покажчику. Покажчик містить інформацію про частину фонду, що надходив до бібліотеки у 1933-1940 рр., але відсутній в інформаційно-довідковій базі бібліотеки, та дані з друкованих каталогів;

- пошук інформації у періодичних виданнях «Czasopismo Techniczne», «Dźwignia», «Życie Techniczne», «Program Szkoły Politechnicznej», які зберігаються у фонді нашої книгозбірні;

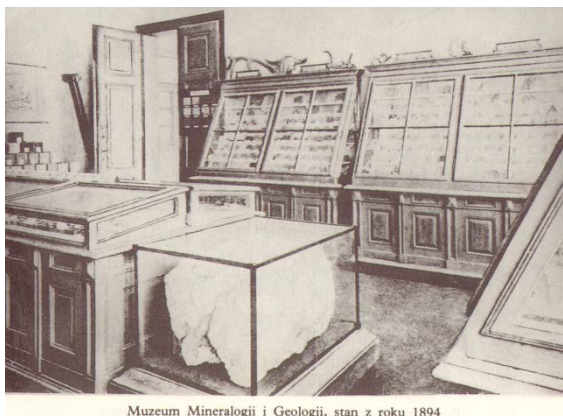
- пошук оцифрованих документів у бібліотеках світу та мережі Інтернет.

Прикладом такої роботи можуть стати виставки, присвячені **Медведському Ю.** (першому українцю, який став ректором Політехнічної школи) та **Нементовському С.** (видатному вченому хіміку). Виставка, присвячена Ю. Медведському, привернула увагу журналістів телеканалу ZIK, які відзняли репортаж, присвячений видатному вченому та педагогу.

фото 10. Виставка до 170-річчя Юліана Медведського

фото 11. Портрет Юліана Медведського

Muzeum Mineralogii i Geologii, stan z roku 1894

фото 12. Фрагмент виставки

фото 13. Фрагмент виставки

фото 14. Фрагмент виставки

Поряд з традиційними книжковими виставками, які ми розглянули, формат виставкової роботи відділу все більше переміщається у віртуальне середовище. Це дозволяє користувачам зекономити час, акцентувати увагу на найцікавіших документах, позбавляє потреби безпосередньо переглядати первинний матеріал. Сформовані віртуальні виставки мають необмежений термін експонування, доступу, дистанційного перегляду в мережі Інтернет. Для більшого зацікавлення своїх користувачів відділ експериментує у формах подачі віртуального матеріалу, зокрема почали створювати віртуальні виставки у

форматі PDF. Цей формат дозволяє оптимально зберегти та відобразити електронний варіант текстових документів, приєднати мультимедійні та гіпертекстові елементи, використати візуальні ефекти. В цьому форматі була підготовлена виставка присвячена 80-річчю будови НТБ **«Скарбниця технічної літератури»** та виставка **«Кислюк Віталій Степанович»**, присвячена видатному вченому в галузі селенодезії й астрономії, випускнику Львівської політехніки та серія ювілейних виставок [2], присвячених 70-річчю кафедр [АК](#) (архітектурних конструкцій), [ГС](#) (гідравліки та сантехніки), [ІМ](#) (іноземних мов), [КСА](#) (комп'ютерних систем автоматики).

Основною метою цих виставок було показати трансформацію матеріальної та наукової бази кафедр протягом тих років. Саме тому, пошук інформації охопив такі етапи:

- вивчення історії заснування кафедр;
- пошук документів у відкритих архівах Львівської політехніки (фото, автобіографічні дані);
- пошук наукових праць професорсько-викладацького складу кафедр;
- пошук документів в мережі Інтернет;
- сканування знайдених документів;
- вивчення сучасних напрямків роботи кафедр;
- інтерв'ю з викладачами та співробітниками кафедр;
- використання графічних зображень (фото);
- оформлення виставок.

Варто відзначити, що виставка, присвячена **70-річчю кафедри КСА** (Інститут комп'ютерних технологій, автоматики та метрології, кафедра комп'ютерних систем автоматики) отримала диплом III ступеня у межах конкурсу віртуальних виставок у бібліотеках, організованому Дистанційною

Академією ВГ «Основа» і Харківською науковою бібліотекою імені В. Г. Короленка.

Отриманий досвід у підготовці віртуальних виставок допоміг нам при створенні віртуальної виставки, присвяченої [Тадеушу Обмінському](#). Як вже зазначалося, наша бібліотека має безпосереднє відношення до цієї постаті, отже ми вирішили доповнити тематичну виставку новими документами, ілюстративним матеріалом, авторським фото, і перетворити її у віртуальну. Виставка була зроблена у новому для нас форматі – **Googl-презентація**.

Інформаційну підтримку виставок забезпечують рекламні повідомлення на сайті бібліотеки та у соцмережах. Крім того, працівники відділу здійснюють індивідуальні розсилки з інформацією про тематику підготовлених виставок на кафедри.

Отже, вдале поєднання традиційних та інтерактивних форм виставкової роботи, участь у соціокультурній роботі сприяють формуванню відкритого іміджу бібліотеки та збільшення ступеня довіри у взаємовідносинах з користувачами.

ЛІТЕРАТУРА

1. Исакова О. Н. Практика выставочной работы: патенты и «царские привилегии» / О. Н. Исакова // Научные и технические библиотеки. – 2016. – № 4. – С. 25–28.

2. Кравчук Н. П. Нові форми і методи інформаційно-бібліотечного обслуговування користувачів у бібліотеці університету [Електронний ресурс] / Н. П. Кравчук // Сучасні проблеми діяльності бібліотеки в умовах інформаційного суспільства : матеріали шостої міжнар. наук.-практ. конф., 10-15 верес. 2015 р., Львів / Нац. ун-т "Львів. політехніка". – Текст. дані (16,1 Мб). – Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2015. – С. 203 – 207. – 1 CD-ROM.

3. Лис Н. В. Сучасний образ бібліотеки як вимога часу [Електронний ресурс] / Н. В. Лис // Сучасні проблеми діяльності бібліотеки в умовах інформаційного суспільства : матеріали шостої міжнар. наук.-практ. конф., 10-15 верес. 2015 р., Львів / Нац. ун-т "Львів. політехніка". – Текст. дані (16,1 Мб). – Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2015. – С. 212 – 217. – 1 CD-ROM.